

De impact van AI op onderzoeksgedrag van gebruikers: Kansen voor academische bibliotheken

Bevindingen uit gebruikerssurvey van 2025 en case study

EBSCO

De toenemende adoptie van AI-tools en -gewoonten onder studenten kan leiden tot toenemende zorgen over de rol van de bibliotheek in het moderne onderzoekslandschap. Belangrijke vragen dienen zich aan: Welke tools gebruiken studenten? Hoe beïnvloedt dit het onderzoeksproces? En wat kunnen bibliothecarissen nu doen?

Deze whitepaper deelt EBSCO's bevindingen over het gebruik van AI door studenten, en laat zien dat dit een positieve impact kan hebben op interactie met bibliotheekdiensten – mits op de juiste wijze begeleid en ondersteund door de bibliotheek.

Gebruik van AI in het onderzoeksproces door studenten

In februari 2025 voerde EBSCO een survey uit onder 300 voltijdstudenten in de Verenigde Staten, gelijk verdeeld over eerste- en tweedejaarsstudenten, derde- en vierdejaarsstudenten en postgraduatestudenten (Master, PhD of postdoctoraal).

In deze survey werd studenten gevraagd naar hun gebruik van AI, bijvoorbeeld welke tools zij gebruiken, waarom en hoe zij deze inzetten, en wat hun houding ten opzichte van AI is.

Uit deze survey bleek dat

86%

van de ondervraagde studenten AI-technologie heeft gebruikt ter ondersteuning van één of meerdere fasen van academisch onderzoek (onderwerpverfijning, vinden van bronnen, bronevaluatie, schrijven etc.).

Studenten werden ook gevraagd aan te geven hoe vaak ze AI gebruikten bij specifieke taken. Hierbij werd gebruik gemaakt van een schaal van 1 (nooit) tot 5 (bijna altijd).

Hoe vaak gebruik je AI om de volgende onderzoekstaken uit te voeren?

Taak	1 (Nooit)	2	3	4	5 (Bijna altijd)	Gemiddeld
Beantwoorden van een specifieke onderzoeksvraag	49	49	49	106	48	3,2
Vinden van de meest relevante bronnen over je onderwerp	67	60	45	98	31	2,9
Samenvatten van lange artikelen of boekhoofdstukken	49	29	42	84	97	3,5
Vereenvoudigen of herformuleren van complexe wetenschappelijke taal	61	43	42	84	71	3,2
Verbanden leggen en inzichten krijgen op basis van meerdere bronnen	74	67	48	80	32	2,8
Suggesties voor schrijfstijl of formulering	56	44	37	84	80	3,3
Teksten genereren op basis van aantekeningen en opsommingslijsten	79	45	42	81	54	3,0

Uit deze vraag bleek dat studenten AI het vaakst gebruiken om:

- ✓ **Lange artikelen of boekhoofdstukken samen te vatten** (gemiddelde score van 3,5)
- ✓ **Suggesties te krijgen voor schrijfstijl of formulering*** (gemiddelde score van 3,3)
- ✓ **Complexe academische taal te vereenvoudigen of herformuleren** (gemiddelde score van 3,2)

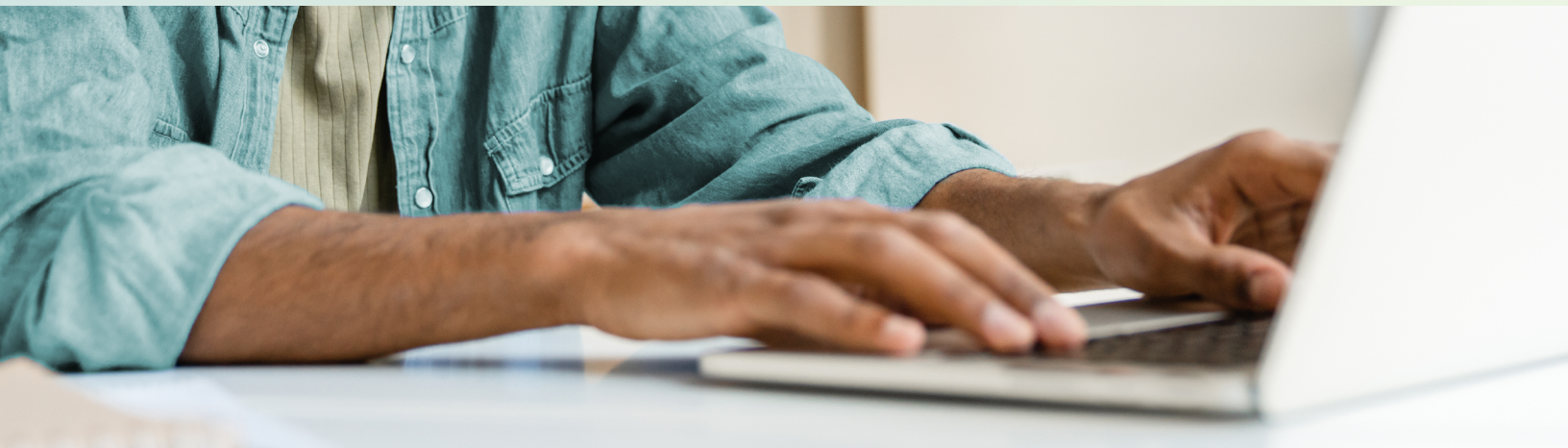
**Bijvoorbeeld het verduidelijken van een zin die de student heeft geschreven; dit omvat niet het opstellen van een volledig essay op basis van aantekeningen of opsommingslijsten, wat een aparte optie was.*

Opties met een lagere gemiddelde score hadden betrekking op taken als bronkeuze, evaluatie en synthese, wat erop wijst dat studenten zich over het algemeen nog steeds bezighouden met deze kernfunctie van het onderzoeksproces.

Wanneer hen echter werd gevraagd om dezelfde vijfpuntsschaal te gebruiken om hun frequentie van het gebruik van AI-tools te scoren, gaven de meeste studenten aan voornamelijk gebruik te maken van chat- en zoektools op het open web (zoals ChatGPT, Copilot, Perplexity) met een gemiddelde score van 3,8 – en niet van onderzoeksspecifieke tools of tools die direct in onderzoeksplatforms zijn geïntegreerd (beide scores 2,1 gemiddeld).

Hoe vaak gebruik je de volgende AI-tools?

Tool	1 (Nooit)	2	3	4	5 (Bijna altijd)	Gemiddeld
Algemene AI-chat- en zoektools	32	26	38	84	121	3,8
Onderzoeksspecifieke AI-tools	150	63	26	46	16	2,1
AI-tools in onderzoeksplatformen	138	70	31	46	16	2,1

Het probleem met AI-tools op het open web

AI-tools op het open web zijn laagdrempelig en vertrouwd, maar bieden niet dezelfde waarborgen als bibliotheekgerichte AI-tools. LLM's (Large Language Models) op het open web verzamelen informatie uit diverse bronnen, waaronder door gebruikers gegenereerde (niet-deskundige) platformen. Enkele van de populairste platformen die door LLM's op het open web (zoals ChatGPT, Google AI en Perplexity) worden geciteerd, zijn:*

- ✓ Reddit
- ✓ Forbes
- ✓ NerdWallet
- ✓ Wikipedia
- ✓ YouTube
- ✓ LinkedIn

In tegenstelling tot open-web-LLM's zorgen AI-services die gebaseerd zijn op academische bronnen in bibliotheekplatformen ervoor dat gebruikers zich in een soort **"omheinde tuin" met betrouwbare, gecontroleerde content** bevinden.

*Bron: <https://www.tryprofound.com/blog/ai-platform-citation-patterns>

Hoewel studenten over het algemeen positief staan (68%) tegenover het gebruik van AI-technologie in academisch onderzoek, noemden bijna alle studenten (91%) ten minste één zorg of bedenking bij het gebruik van deze technologie in het onderzoeksproces:

Bedenking	Hoe bibliotheken en leveranciers kunnen helpen
<p>74% van de ondervraagde studenten maakt zich zorgen over de betrouwbaarheid van door AI gegenereerde antwoorden of content</p>	<p>De eerdergenoemde “omheinde tuin” die bibliotheekgerichte AI biedt, kan het vertrouwen van studenten in de output en resultaten van hun tools vergroten.</p>
<p>54% van de ondervraagde studenten maakt zich zorgen over het overtreden van het AI-beleid van hun instelling</p>	<p>Onduidelijkheid leidt tot onzekerheid. Studenten hebben behoefte aan duidelijkheid over wat er van hen verwacht wordt rondom het gebruik van AI, en aan een beter beleid dan alleen een algemeen verbod op AI. Bibliothecarissen bevinden zich in een unieke positie om samen te werken met beleidsmakers en belanghebbenden aan duidelijke, evenwichtige richtlijnen die zowel studenten als docenten in staat stellen om met vertrouwen en op verantwoorde wijze met AI-tools om te gaan.*</p>
<p>39% van de ondervraagde studenten maakt zich zorgen over de impact van AI op intellectueel eigendom en de uitgeefsector</p>	<p>EBSCO werkt nauw samen met uitgevers om intellectueel eigendom te beschermen en volledige transparantie te waarborgen bij het gebruik van content. Daarnaast voldoen wij aan de ISO/IEC 27001-, 27017-, 27018- en 27701-normen voor databeveiliging en privacy.</p>

***Wilt u uw begrip van AI vergroten?**

Bekijk dan onze **AI-bronnen voor bibliotheken**, zoals de “AI Literacy Short Course”.

Er is altijd een kans dat AI iets mist. Als ik de artikelen niet zelf lees of doorneem, bestaat de kans dat er iets over het hoofd wordt gezien of wordt weggelaten.

**- Masterstudent,
matige gebruiker van AI,
februari 2025**

Individueel AI-beleid van docenten vormt een extra last voor studenten

Studenten geven aan dat het beleid inzake het gebruik van AI binnen hun instelling vaak per docent verschilt, wat voor extra onrust zorgt in het onderzoeksproces. Het is aan de studenten om niet alleen bij te houden welke platformen wel en welke geen gebruikmaken van AI (wat niet altijd even duidelijk is), maar ook in welke gevallen ze die platformen wel en niet mogen gebruiken.

74%

heeft over het algemeen vertrouwen in het beleid van hun instelling voor het gebruik van AI

maar

54%

maakt zich zorgen over misbruik van AI volgens het AI-beleid van hun instelling

Het omgaan met tegenstrijdige verwachtingen en informatie van docenten kan de bezorgdheid rond het gebruik van AI verklaren.

Richtlijnen van docenten zijn vaak weinig genuanceerd (bijvoorbeeld: "AI niet toegestaan"), zelfs in gevallen waarin de bibliotheekbronnen van hun instelling door AI aangestuurde zoek- en/of samenvattingsfuncties bevatten.

Docenten ervaren een tweestrijd: ze willen dat hun studenten het op de "juiste manier" leren, maar zien tegelijkertijd hoe AI hun vakgebied in hoog tempo verandert.

Sommige docenten zeggen dat ik moet leren omgaan met AI om bij te blijven in mijn vakgebied, terwijl anderen zeggen dat ik ChatGPT in hun lessen nergens voor mag gebruiken.

**- Bachelorstudent,
matige gebruiker van AI,
februari 2025**

Stimuleren van het gebruik van bibliotheekgerichte AI verhoogt interactie

Case study: AI-functionaliteiten binnen EBSCO-platformen

Het doel van EBSCO is om AI-diensten en -optimalisaties te ontwikkelen waar dat zinvol is en waar we onze gebruikers het beste kunnen ondersteunen in het evoluerende AI-landschap.

We hanteren een **weloverwogen en uitgebalanceerde aanpak** in samenwerking met onze klanten om ervoor te zorgen dat we de meest impactvolle functies introduceren die het **onderzoeksproces verbeteren**, terwijl we tegelijkertijd waakzaam blijven voor mogelijke AI-gerelateerde desinformatie en feitelijke onjuistheden.

We zijn momenteel niet bezig met onderzoek naar AI die invloed zou hebben op de kritische denkfases en beoordelingscomponenten van het onderzoeksproces. Ons doel is om het onderzoekstraject te ondersteunen – **niet te vervangen**.

Onze platformroadmap biedt een overzicht van de afgeronde en binnenkort verwachte functionaliteiten op EBSCO's onderzoeksplatformen, inclusief functies die gebruikmaken van AI.

[Bekijk de platformroadmap](#)

EBSCO-platformen EBSCOhost en EBSCO Discovery Service (EDS) bieden door AI ondersteunde zoekfuncties, bijvoorbeeld:

- ✓ **AI Insights** – Een tool die gebruikmaakt van generatieve AI om full-textartikelen samen te vatten door 3 tot 5 kernpunten te bieden, met als doel gebruikers te helpen snel te beoordelen of een artikel relevant is voor hun onderzoek.

[Klik hier voor meer informatie over AI Insights](#)

- ✓ **Natural Language Search** – Een ondersteunende zoekfunctie waarmee gebruikers zoekopdrachten in natuurlijke taal kunnen invoeren in plaats van complexe Booleaanse operatoren of trefwoordreeksen te gebruiken.

[Klik hier voor meer informatie over Natural Language Search](#)

Momenteel stellen meer dan 13.000 bibliotheken deze AI-functies ter beschikking aan hun gebruikers. Zij **zien al voordelen** op het gebied van onderzoeksefficiëntie en gebruik van het platform.

We hebben anonieme data over platformgebruik geanalyseerd en daarbij de activiteiten van alle gebruikers over een periode van 30 dagen vergeleken met die van gebruikers die AI-functies zoals AI Insights en Natural Language Searching (NLS) hebben gebruikt.

Gebruikers van **AI Insights** zijn

40% meer geneigd om full-text te openen en gebruiken

en hebben

sessies die

3x

langer zijn

dan die van andere actieve gebruikers.

Gebruikers van **NLS** zijn

20% meer geneigd om full-text te openen en gebruiken

en hebben

sessies die

2x

langer zijn

dan die van andere actieve gebruikers.

Gebruikers die zoeken met behulp van **Suggested Search** zijn

11% meer geneigd om full-text te gebruiken

in vergelijking met andere zoekmethodes.

- ✓ **Wat betekent dit?** AI-functies helpen gebruikers actief betrokken te blijven bij het onderzoeksproces en voorkomen dat hun zoektocht moeizaam verloopt. Gebruikers zetten AI niet in om sluiproutes te nemen.

Ook voeren zij

3x meer zoekopdrachten per sessie uit

dan andere actieve gebruikers.

In grote lijnen voldoen bibliotheken aan de verwachtingen van studenten op het gebied van de beschikbaarheid van AI, en profileren ze zich als vooruitstrevend en inspeland op veranderend onderzoeksgedrag.

Probeer deze functies

Hiervoor is een abonnement op desbetreffende EBSCOhost-databanken of EBSCO Discovery Service vereist. Heeft u vragen? Neemt u dan contact op met uw vaste contactpersonen bij EBSCO.

Perspectieven van bibliothecarissen:

AI vormt een waardevolle toevoeging voor efficiëntie en de gebruikerservaring, met name op het gebied van zoekfuncties, communicatie en het beheer van bronnen. Het gebruik ervan neemt toe, maar onze aanpak blijft weloverwogen, ethisch verantwoord en gericht op onze medewerkers.

- Raj Saxena, Australian College of Physical Education

Onze bibliotheek staat optimistisch maar waakzaam tegenover AI. We streven ernaar om het op een doordachte manier te integreren en studenten tegelijkertijd te leren hoe ze er op een verantwoorde en ethische manier mee om kunnen gaan bij onderzoek.

- Audrey Butlett-Swenson, MLIS, Doctoral Librarian, Walden University

Belangrijkste punten

- ✓ Hoewel het gebruik en de toepassingen van AI uiteenlopen, **maken bijna alle studenten in zekere mate gebruik van generatieve AI** bij onderzoek.
- ✓ De mate van **bewustzijn en bereidheid** onder studenten om controles en fact-checking toe te passen, varieert afhankelijk van hun **betrokkenheid bij de opdracht, beschikbare tijd en vertrouwdheid met generatieve AI**.
- ✓ **Bibliothecarissen** kunnen door samen te werken met institutionele besluitvormers bijdragen aan transparante, praktische richtlijnen.
- ✓ **Het samenvatten van lange artikelen en het uitleggen van complexe academische stof** zijn veruit de meest voorkomende toepassingen onder studenten.
- ✓ **Institutionele beperkingen en bezwaren** vormen een van de grootste belemmeringen voor het gebruik door studenten.
- ✓ Generatieve AI speelt onmiskenbaar een **steeds belangrijker rol** in de onderzoekswerkflow van studenten.

Het integreren en omarmen van AI in bibliotheekdiensten levert wederzijdse voordelen op: studenten kunnen bij de bibliotheek terecht voor betrouwbare AI-tools ter ondersteuning van hun onderzoekswerkzaamheden, wat leidt tot meer zoekactiviteit en interactie met het platform en uiteindelijk het rendement van de investeringen van de bibliotheek vergroot.

**Heeft u verdere vragen?
Stuur een bericht aan
ai@ebsco.com en kom in
contact met onze experts!**

